

GEODETSKO ZAKONODAVSTVO I INŽENJERSKA GEODEZIJA

Aleksandar MATOVIĆ — Beograd*

I DEO

Ovaj članak nema pretenzije da bude potpuno iscrpan, jer bi za to bio potreban znatan statistički i stručni materijal. Cilj mu je da ukaže na suštinske probleme, koji svakako proizlaze iz našeg društvenog razvoja i njegovog uticaja na našu struku, kao i na potrebu razumevanja geodetske delatnosti od strane srodnih struka. Cilj članka je da ukaže na neophodnost zakonskog regulisanja statusa geodezije u oblasti inženjerstva.

Protetkih decenija, posle oslobođenja, u našoj zemlji došlo je do brzog privrednog i industrijskog razvoja. Nagli razvoj industrijske izgradnje omogućio je da se naša zemlja u tehničkom i kulturnom pogledu toliko razvija, da već sada spada u red zemalja sa visokim procentom porasta industrijalizacije.

U geodetskoj delatnosti, posle oslobođenja nastala je kvalitetna promena, usled čega je geodetska struka postala jedna od aktivnih, neophodnih učesnika u izgradnji socijalizma.

Na radovima obnove i izgradnje uzeo je učešća ceo geodetski kadar i to je uslovalo razvoj jedne nove grane geodezije takozvane primenjene geodezije ili industrisko-inženjerske geodezije.

U realizaciji razvojnih programa sve tehničke struke, uključujući i geodetsku, našle su se pred mnogobrojnim složenim zahtevima i zadacima brze i ekonomične izgradnje velikih objekata. Koliko god je veliki i imponantan razvoj naše posleratne izgradnje, toliki su veliki radovi i naponi koje su za potrebe ove izgradnje obavili geodetski stručnjaci. Ovi su se poslovi morali u mnogim slučajevima dati najvećom hitnošću, što je bez preterivanja, više puta značilo upravo podvig a također i veliku odgovornost i rizik.

Neposredni zadaci tehničkih struka su bili, u prvom redu, organizacione prirode, u novoj tehnologiji i novim društvenim odnosima, na izgradnji velikih objekata, čije je projektovanje i izgradnja zahtevalo koordiniranu saradnju po uskim stručnim pitanjima i problemima.

Ostale tehničke struke, u ovom periodu, razvile su svoju organizaciju u međusobnoj saradnji, na zavidnoj visini. Međutim, za geodetsku struku i njenu delatnost u oblasti inženjerstva ne bi se moglo reći da je to postigla u istim proporcijama kao ostale struke. Pored velikih uspeha, ona nije našla svoje pravo mesto i priznanje, kao ostale struke, prema ukupnom doprinosu koji ona daje u izgradnji.

*Adresa: Aleksandar Matović dipl. inž. Vodoprivredna organizacija »Velika Morava«, Beograd, Kneza Miloša 9.

Usled ranije učinjenih organizacionih propusta, geodetska struka, je dobila u međusobnoj saradnji tehničkih struka, nivo uslužne, operativne delatnosti za struke kao što su građevinarstvo, urbanizam, rudaarstvo i druge. Tada se nisu mogle uočiti sve koristi i mogućnosti razvoja za geodetsku struku, koje su kasnije nastale razvojem naše tehničke izgradnje. Usled tako nastalih okolnosti geodetska struka nije više imala u svojim rukama one organizacione forme, koje su mogle obuhvatiti jednu važnu granu geodetske delatnosti u celini a koja se razvojem naše zemlje nužno razvila do takve mere da nije samo »uslužna nego sastavni deo projekata u izgradnji naše privrede.

Tako je došlo u posleratnom zakonodavstvu i organizaciji struke do ispuštanja njene delatnosti u oblasti inženjerstva. Zakonski propisi koji su se odnosili na geodetsku struku i regulative isključivo su tretirali materiju iz delatnosti struke u oblasti katastra i državnog premera, dotičući samo negde oblast inženjerstva, ostavljajući tu oblast po strani.

Posle rata nastaje vreme velikog razvoja građevinarstva u najširem smislu reči. Grade se veliki i komplikovani objekti: brane, tuneli, veliki mostovi, autoputevi, velike montažne građevine, regulacije reka, obrambeni nasipi, dimnjaci, relejni stubovi. Neophodno je praćenje svih objekata i zemljišta posle opterećenja i puštanja u proizvodnju.

Razvoj tehnike izazvao je projektovanje sve složenijih građevina. Sve ove radove morala je da prati geodezija. Više se nisu mogle primenjivati metode i instrumenti koji su bili ustaljeni kod radova na državnom premeru. Za realizaciju gore navedenih objekata nisu se više mogle primenjivati jednostavne metode geodetskih merenja.

Potrebe savremenog građenja zahtevaju efikasnost, tačnost i brzinu. Kod takvog rada, svaki objekat je problem za sebe. Posledica svega ovog bila je da su geodetski stručnjaci dobijali sve složenije zadatke oko realizacije projekata kompleksnih građevina. Složenost objekata primorala je geodetske stručnjake da problemima prilaze studiozno i kreativno a ne rutinski. Sve je ovo dovelo do toga da prvo treba uraditi projekat geodetskih radova u kome će sve biti proučavano i rešeno, pa tek onda izvoditi radove po tom projektu. Takva koncepcija je potpuno nova, kada se uporedi sa poslovima koji su rađeni na državnom premeru.

Kada se radi o državnom premeru odnosno o premeru i katastru zemljišta stvar je potpuno jasna.

To je posao koji ima tradiciju još davno pre rata, to je posao koji ima svoj zakon, svoje propise i svoje pravilnike. To je posao, gde se radi o radovima koji imaju ustaljen tehnološki proces, gde je razrađena organizacija rada, gde su metode merenja i njihova tačnost detaljno razrađene i propisane. Znači radi se o poslu koji je do detalja rešen i tokom godina pretvoren u rutinu.

Naši stručnjaci koji su dugo vremena radili takve poslove bili su opterećeni takvim načinom rada, tako da su smatrali da se tehnički normativi koji su važili za državni premer mogu primeniti i na radove inženjerske geodezije.

Najbolji dokaz za ovakvo tvrđenje su postojeći Zakoni o premeru i katastru zemljišta.

Da bismo dokazali ovu tvrdnju, uzimamo Zakon o premeru i katastru zemljišta Socijalističke Republike Srbije, kao primer.

Glavom V, Zakona o premeru i katastru zemljišta, tretira se premeravanje za posebne potrebe.

Članom 65 nije precizno definisan pojam »premeravanje«.

U članu 65. pojmom »premeravanje« obuhvaćeni su radovi na izradi situacionih planova za određene delatnosti, zatim eksproprijacija i prenošenje na teren urbanističkog plana i projekata novih naselja.

Ovako formulisan stav 1. člana 65. je:

1. Neprecizan i heterogen
2. Nepotpun i jednostran
3. Neprimenljiv.

1.1. *Neprecizan i heterogen* je što jednim imenom obuhvata različite geodetske discipline. Očigledno je kako je navedeno u članu 65. da se radi o tri discipline i to:

1.1.1 — Izrada podloga (situacionih planova) za izradu investiciono tehničke dokumentacije.

1.1.2 — Eksproprijacija.

1.1.3 — Prenošnje projekata na teren.

2.1. *Nepotpun i jednostran* je iz sledećih razloga:

2.1.1 — Takstativno se nabrajaju podloge (situacioni Planovi) za izradu projekata iz oblasti urbanizma, hidrotehnike, puteva, železnica, kanala, rudarstva, šumarstva i poljoprivrede dok su ispuštene sledeće oblasti:

— mašinska industrija, elektroprivreda i druge. Nisu obuhvaćene ni sve delatnosti iz oblasti građevinarstva.

2.1.2 — Članom 65. tretira se samo prenošenje na teren urbanističkih projekata a poznato je da se svaki projekat, u cilju realizacije, prethodno prenosi na teren.

3.1. *Neprimenljiv* je iz sledećih razloga:

3.1.1 — Kod glavnih i izvođačkih projekata pojavljuje se potreba za izradom situacionih planova u razmeri 1 : 1.000, 1 : 500 i krupnijih razmera, uglavnom za objekte, na terenima gde pravilnikom za državni premer II deo, reonizacijom uopšte nije predviđeno snimanje tih terena u gore navedenim razmerama. Radi ilustracije neprimenljivosti propisa navedenih u glavi V. Zakona o premeru i katastru zemljišta, za naveden poslove, navodimo sledeće primere:

3.1.1.1. Za projektovanje tela brane treba uraditi situacioni plan u razmeri 1 : 500 u površini od oko 4—5 hektara. Pomenuti tereni, gde se gradi brana, su obično uski rečni tesnaci sa jako kosim nagibima obala, zarasli, i bez ikakvih objekata. Takvi tereni po postojećim pravilničkim propisima predviđeni su za snimanje i izradu planova u razmeri 1 : 2500 i 1 : 5000.

Zbog ovoga nastaju sledeći problemi:

A. Postojeća geodetska osnova određena je za potrebe snimanja i izrade planova ovih dveju razmera. Što znači da se takva geodetska osnova ne može koristiti za razmeru 1 : 500.

B. Ne postoje nikakvi propisi za snimanje ovakvih terena u razmeri 1 : 500.

Zbog svega ovoga izvođač geodetskih radova je u nemogućnosti da ispoštuje odredbu člana 65. navedenu u stavu 2.

Isto tako geodetske uprave nisu u mogućnosti da vrše pregled i overu postojećih planova jer za izradu ovakvih situacionih planova ne postoje nikakvi propisi.

3.1.1.2. Kod izrade glavnih i izvođačkih projekata pojavljuje se potreba za snimanjem i izradom situacionih planova u krupnim razmerama: 1 : 100, 1 : 200 i 1 : 250, čija je korisna površina, maksimalno 1 hektar.

U ovakvim slučajevima nastaju sledeći problemi:

A. Koju i kakvu geodetsku osnovu postaviti za snimanje?

B. Kako vršiti snimanje i izradu planova?

C. Na koji način na ovakve poslove primeniti propise navedene u glavi V. Zakona o premeru i katastru zemljišta.

3.1.1.3. Propisima glave V. Zakona o premeru i katastru zemljišta, nije predviđen postupak za izvršenje premeravanja kod građevinskih radova koji imaju karakter hitne intervencije.

Navodimo sledeći slučaj:

Nakon povodnja, nastaje potreba za zaštitom objekta i komunikacija na onim obalama rečnog toka, kod kojih dolazi do rušenja.

Radi zaštite, radi se glavni izvođački projekat na licu mesta. Za takve slučajeve, Zakon o izgradnji investicionih objekata predvideo je da se isti mogu realizovati bez prethodne tehničke kontrole i građevinske dozvole.

U vezi sa ovim, pošto tako AD HOC uređeni projekti ne mogu da se rade bez geodetskih podloga, smatramo da bi takve slučajeve trebalo izuzeti iz odredaba članova u glavi V, Zakona o premeru i katastru zemljišta.

Primeru radi, treba snimiti konturu obale u dužini od 500 m u razmeri 1 : 2500 i uraditi situacioni plan. Prema Zakonu o premeru i katastru zemljišta postupak bi bio sledeći:

Najkasnije 15 dana pre snimanja treba izvršiti prijavu radova. Po završetku radova najdalje za mesec dana izvršioc radova treba da preda planove na pregled. Zatim treba da čeka još trideset dana da plan bude overen, da bi mogao da se koristi.

Prema izloženom proizlazi, da ukoliko nije tražen proširen obim radova predviđen članom 69. i pod uslovom da je izvršioc radova odmah predao na pregled planove i elaborat, da samo zbog administracije i zakonskih odredaba treba čekati na realizaciju urađenih planova 45 dana, što je očigledno da od realizacije hitne intervencije nema ništa.

Smatramo da je necelishodno i neekonomično da se za izradu ovakve vrste situacionih planova, koji uglavnom imaju karakter privremenih radnih originala, razvija na daleko većem području odgovarajuća geodetska osnova a drugo registrovanje podataka snimanja nema nikakve svrhe, jer po izgradnji objekta, snimljeni teren više nije kakav je bio kod prvobitnog snimanja.

Iz svega ovoga je jasno da se poslovi inženjerske geodezije ne mogu rešavati uzgred, uz državni premer i katastar zemljišta.

S obzirom na prednje izloženo smatramo da bi Zakonom trebalo regulisati pitanje inženjerske geodezije, koji pojam je mnogo adekvatniji nego pojam »premeravanje«.

Smatramo da ovim Zakonom treba poslove inženjerske geodezije podeliti u sledeće grupe radova:

1. *Geodetska osnova*

1.1. Geodetska osnova za izradu podloga (situacionih planova)

1.2. Geodetska osnova za obeležavanje.

1.3. Geodetska osnova za oskultacije.

2. *Geodetske podloge*

2.1. Karte i planovi za izradu idejnih rešenja, idejnih projekata i glavnih projekata.

2.2. Planovi za izradu glavnih i izvodačkih projekata.

3. *Eksproprijacija*

4. *Projekti obeležavanja*

5. *Projekti oskultacija.*

Obrazloženje

Ad. 1. Pod pojmom »geodetska osnova« podrazumeva se:

6. Geodetska osnova u smislu Zakona o premeru i katastru zemljišta (trigonometrijska, poligonometrijska i nivelmanska mreža).

7. Lokalne samostalne mikrotrigonometrijske i nivelmanske mreže objekata.

Koja će od ovih dveju geodetskih osnova biti korišćena u prvom redu zavisi od tražene tačnosti koja treba da se postigne bilo kod izrade podloga (situacionih planova), bilo kod obeležavanja, bilo kod eksproprijacije, bilo kod oskultacije.

Ad. 2. Pod geodetskim podlogama treba razumeti karte u razmeri 1 : 5000 i 1 : 10.000 i situacione planove u razmeri 1 : 2500, 1 : 1000, 1 : 500 i krupnije razmere od ovih.

Izrada karata u razmeri 1 : 5000 i 1 : 10.000 i planova u razmeri 1 : 2500 oslanja se na mrežu navedenu 6. i vršiče se u svemu prema važećim propisima. Pomenute karte i planovi služe za izradu idejnih i glavnih projekata. Pregled i overa vrši se na način predviđen dosadašnjim propisima.

Kod potreba za izradom planova u razmeri 1 : 1000 dešavaju se sledeći slučajevi:

8. Predmetna površina terena obuhvaćena je reonizacijom za snimanje u toj razmeri.

Izrada situacionih planova oslanja se na mrežu 6. i vršiče se u svemu prema važećim propisima.

Pregled i overa vršiče se na način predviđen dosadašnjim propisima.

9. Predmetna površina terena nije obuhvaćena reonizacijom za snimanje u toj razmeri. Situacioni plan služi za izradu glavnog projekta vodotoka, puta, nasipa, kanala itd. Za takve objekte snimaju se uzani a dugački poja-sevi terena. Geodetsku osnovu za snimanje čini operativni poligon oslonjen na mrežu navedenu u 6. Bliže propise za određivanje operativnog poligona, snimanje detalja i izradu planova treba doneti.

Do donošenja propisa, način određivanja operativnog poligona, snimanja i izrade planova, treba investitor da propiše projektnim zadatkom.

Pregled i overu vrši investitor u svemu prema Zakonu o izgradnji investicionih objekata.

10. Predmetna površina terena nije obuhvaćena reonizacijom za snimanje u toj razmeri a nalazi se u gabaritu objekta. Planovi se koriste za izradu glavnih projekata.

Ovde je slučaj da se radi o manjim površinama a obzirom da je teren u domenu geodetske osnove navedene pod 7. sa nje i treba vršiti snimanje.

Način snimanja investitor propisuje projektnim zadatkom a pregled i overa se vrši prema Zakonu o izgradnji investicionih objekata.

Za podloge navedene pod 9. i 10. s obzirom da se na navedenim podlogama projektu građevine sa svim detaljima za izvođenje a kasnije po njihovom izvođenju, menja se topografija terena, to smatramo da nema nikakve svrhe ovakve planove koristiti prilikom održavanja premera i katastru zemljišta, baš zbog njihovog privremenog karaktera.

Kod potreba za izradom planova u razmeri 1 : 500 dešavaju se sledeći slučajevi:

11. Predmetna površina terena obuhvaćena je reonizacijom za snimanje u toj razmeri.

Izrada situacionih planova oslanja se na mrežu navedenu u 6. i vršiče se u svemu prema važećim propisima.

Pregled i overa vršiče se na način predviđen dosadašnjim propisima.

12. Predmetna površina terena nije obuhvaćena reonizacijom za snimanje u toj razmeri.

Situacioni planovi služe za izradu glavnih projekata građevinskih objekata i za takve objekte rade se situacioni planovi u malim površinama a također su privremenog karaktera i služe dok se objekat ne izvede.

Snimanje se oslanja na mrežu navedenu u tački 7. a propise za snimanje detalja treba doneti. Do donošenja propisa način određivanja geodetske mreže, snimanja i izrade planova treba investitor da propiše projektnim zadatkom.

Pregled i overu izvršiti u svemu prema Zakonu o izgradnji investicionih objekata.

13. Za krupnije razmere od 1 : 500 treba Zakonskom odredbom propisati da organizacije same propisuju tehničke uslove za određivanje geodetske osnove, snimanje i izradu planova. Pregled i overu urađenih planova treba da vrši stručna služba investitora.

Zakonom treba naglasiti da ovakva vrsta radova navedena pod 12 i 13 ne podpada pod članove 66, 69, 72. i 73. Zakona o premeru i katastru zemljišta.

Ad. 3. Zakonom o premeru i katastru zemljišta nije preciznije definisan pojam eksproprijacije, kao skupa geodetskih radova, koji se moraju obavljati u cilju eksproprijacije.

Smatramo da Zakonom treba dati definiciju i specifikaciju poslova a posebnim pravilnikom odrediti sadržaj i tehničke uslove za izradu elaborata eksproprijacije.

S obzirom da ne postoji nikakav pravilnik za izradu elaborata eksproprijacije to se isti rade uglavnom u onoj formi i sadržini kako to zahteva imovinsko-pravna služba, opštinska geodetska uprava i investitor.

Osnovno je da takvi elaborati nisu jednoobrazni a da se uglavnom slažu, samo u onim detaljima, koje treba prezentirati u predlogu za eksproprijaciju, i koji se sastoje u tome da treba da se naznači nepokretnost i sopstvenost. Dalje, smatramo da je učinjen propust što u Zakonu pored izraza eksproprijacija nije stavljen i izraz administrativni prenos zemljišta koje je u društvenoj svojini, jer su tehnički radovi identični radovima na eksproprijaciji. Čest je slučaj, da izvršioc radova, držeći se pojma eksproprijacija, u elaborat unosi samo podatke za zemljište privatnih korisnika, dok zemljište u društvenoj svojini ispušta.

Zakonom nije jasno definisano da li eksproprijacija spada u oblast održavanja premera ili u oblast premeravanja. Ako spada i pod jedno i pod drugo, onda treba navesti koji delovi gde spadaju.

Ad. 4. i 5. Treba da se donese Zakonska odredba da za sve projekte obeležavanja i oskultacije građevinskih objekata i opreme koja se ugrađuje u građevinske objekte, tehničke uslove izrade donosi investitor.

Pregled i tehnička kontrola vrši se u svemu prema odredbama Zakona o izgradnji investicionih objekata.

III DEO

U prvom redu neophodno je zakonski regulisati status geodezije u oblasti inženjerstva. Centralno pitanje je donošenje Zakona o inženjerskoj geodeziji. Ovaj Zakon, isto kao i zakon o premeru i katastru zemljišta, rešavao bi pitanje egzistencije geodezije, kao inženjerske discipline u ravnopravnoj saradnji sa ostalim inženjerskim strukama.

Krajnje je vreme da se stvari postave na svoje mesto. Krajnje je vreme da se razbije zabluda o tome da je konačni proizvod geodezije samo situacioni plan. Krajnje je vreme da se stvari maknu s mesta. Krajnje je vreme da se u okviru geodetskih uprava republika i pokrajina formiraju odseci ili odeljenja za inženjersku geodeziju.

Radi se, generalno rečeno, o ravnopravnoj saradnji stručnjaka raznih struka u zajedničkom naporu izgradnje i o priznanju tog učestvovanja, pa makar kako i u kolikom obimu ono bilo. U toj međusobnoj saradnji trebalo bi da dođe do izražaja uzajamno respektovanje potreba i mišljenja koje bi imalo za cilj optimalno rešenje postavljenih zadataka.

Geodetsko zakonodavstvo probleme inženjerske geodezije do sada bliže nije tretiralo, bez obzira na broj geodetskih stručnjaka zaposlenih u ovoj

oblasti i angažovanje sve većeg broja stručnjaka na raznim radovima u inženjerstvu. Zbog nedostatka zakona i propisa o ovim radovima, poslove inženjerske geodezije rade svi, odnosno i stručnjaci drugih struka. Pri tome razni zadaci rešavaju se kako ko ume, zna i može, i radovi su po stručnom kvalitetu vrlo heterogeni, u zavisnosti koja ih organizacija radi i kakav je investitor kao naručilac poslova. Ne postoji nikakva stručna kontrola, jer nema zakona i propisa na osnovu kojih bi mogla da se vrši kontrola. U praksi ne postoji ni jedna tehnička struka koja izvodi najstroženije radove bez ikakvih programa i projekata, kao što to čine geodetski stručnjaci.

Fundamentalni princip Zakona o inženjerskoj geodeziji mora da bude: prvo projekat pa onda izvršenje. Zakonom se mora rešiti koje kvalifikacije rade koje poslove.

Zakonom bi se rešilo pitanje kompletne i efikasne kontrole i uvida u sve poslove. Zakonom bi moralo da se reši pitanje projekatnata. Kod ovoga pitanja daje se sledeće objašnjenje: kada se kaže ovlašćeni projektant odnosno projektant s ovlašćenjem, to znači da naši stručnjaci treba da polažu takav stručni ispit i da završavaju takve škole da mogu potpuno samostalno da rade posao sa jedne strane, a sa druge strane da budu i sa pravne strane ti za koje se predstavljaju.

Ovde je navedno samo nekoliko fundamentalnih principa koje bi Zakon morao da reši.

Kasnije po donošenju zakona stoje problemi proširenja teoretske osnove geodetskih stručnjaka, zatim najvažnije pitanje, pitanje dopuštenih odstupanja, zatim pitanje literature, zatim pitanje predmeta inženjerska geodezija kako se sada predaje na našim školama.

Kod svega ovoga ne živimo u zabludi da se to može lako i brzo urediti ali smo sigurni da treba odmah početi sa rešavanjem ovih problema.

Samo Zakonom o inženjerskoj geodeziji mogu ovakvi principi da izbere svoje mesto pod suncem a sa njima i mi geodeti koji radimo te poslove.

L I T E R A T U R A

- [1] Janković, M.: »Udio geodetskih stručnjaka u tehničkom i industrijskom razvoju Jugoslavije«. Savetovanje o primenjenoj geodeziji, Sarajevo. Geodetski list, Zagreb, (1961) str. 3.
- [2] Janković, M.: »Problematika primjene geodezije za potrebe inženjerskih projektiranja te za privredne i ekonomske potrebe«. IV. Kongres geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije, Sarajevo, (1968).
- [3] Matović, A., Begović, A.: Problemi iz domena rada u oblasti inženjerske geodezije, potreba Zakona i propisa. Naučno-tehničko savetovanje — inženjerska geodezija, zbornik radova, prva knjiga, Mostar, (1974).

S U M M A R Y

GEODETIC LEGISLATION AND ENGINEERING SURVEY

The report consists of three parts.

Introduction and criticism of the existing law on cadastral survey is given in the first part of the report.

The groups of works of engineering survey are given in the second part with detailed description of each group of works.

The conclusion with the following contents is given in the third part:
It is necessary to legally regulate the status of survey in the field of civile engineering. The central question is to pass the law on engineering survey. This law, as well as the law on cadastral survey and land cadastre, would solve the question of the existence of survey as the engineering discipline in equal cooperation with other engineering professions and later on this matter would be regulated by means of detailed rules.

Primjedba Uredništva

Članak kolege Matovića jeste zapravo referat, koji je on predao za peti Kongres GIG-a Jugoslavije u Beogradu decembra 1975. Međutim redakcioni odbor kongresa nije ga prihvatio. Uredništvo Geodetskog lista objavljuje ovaj referat u obliku članka smatrajući da je korisno da se s njegovim sadržajem i problemom, koje autor tretira u članku, upozna širi krug stručnjaka, da bi se njihova mišljenja u obliku drugarske diskusije vratila listu, koji će ih rado objaviti. Možda će se iz takve diskusije naći rješenje i ovom problemu.

UREDNIŠTVO GEODETSKOG LISTA

ŽELI

SVIM SURADNICIMA I PRETPLATNICIMA

SRETNU I USPJEŠNU NOVU GODINU

1977